

Raadsvoorstel

Burgemeester en wethouders

Jaargang	: 2025
Zaaknummer	: 3533721
Datum	: 18 februari 2025
Onderwerp	: Agenda Groene Leefomgeving 2025–2030

Voorstel:

1. De Agenda Groene Leefomgeving 2025–2030 vast te stellen.
2. Per direct te starten met de uitvoerings- en ontwikkelagenda voor de groene leefomgeving.
3. In 2028 een tussentijdse beleidsevaluatie uit te voeren.

Publiekssamenvatting

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft de Agenda Groene Leefomgeving 2025–2030 opgesteld. Hierin beschrijft de gemeente hoe zij de komende jaren de groene leefomgeving in de gemeente Alphen aan den Rijn wil beschermen en versterken.

Een groene leefomgeving is belangrijk: het maakt onze gemeente mooier, maar ook gezonder en leefbaarder. Groen draagt bij aan de doelen voor natuur, biodiversiteit en klimaat. In onze steeds drukker wordende stad, dorpen en buitengebieden wordt dit groen alleen maar belangrijker.

De komende vijf jaar richt de gemeente zich op het versterken van de groene leefomgeving, door:

- 1) Beschermen en uitbreiding van ons groene kapitaal
- 2) Creëren van een gezonde en aantrekkelijke omgeving
- 3) Versterken van natuurwaarden en biodiversiteit
- 4) Ontwikkelen van een klimaatbestendige groene leefomgeving
- 5) Vergroten van groen bewustzijn door effectieve communicatie en participatie.

Voor elk van deze speerpunten zijn er concrete acties bepaald, die de komende jaren worden uitgevoerd. De gemeente neemt het voortouw met de acties in het groen wat zij zelf beheert. Daarnaast stimuleert de gemeente ook inwoners en eigenaren en beheerders van niet gemeentelijk groen om hetzelfde te doen. Om de voortgang van de speerpunten te monitoren worden alle resultaten van de acties bijgehouden en onder andere in een dashboard voor de groene leefomgeving gezet.

Inleiding

De gemeentelijke omgevingsvisie 'Groene gemeente met lef!' stelt ambitieuze doelen voor de groene leefomgeving. Onder andere groen voor de gezondheid, de aantrekkelijke leefomgeving, klimaatbestendigheid en de biodiversiteit. Om in deze ambities overzicht, richting en tempo aan te geven, is deze Agenda Groene Leefomgeving opgesteld. We sturen aan op het beschermen, verbeteren en uitbreiden van het groen in de gemeente Alphen aan den Rijn. We stellen doelen en vertalen deze naar concrete inspanningen voor de komende vijf jaar.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Er is in de gemeente Alphen aan den Rijn een tekort aan openbaar groen. Ongeveer de helft van de buurten in de gemeente Alphen aan den Rijn is 'versteend' volgens een landelijke norm van minimaal 75m² openbaar groen per woonadres. Daarmee voldoet de gemeente Alphen aan den Rijn niet aan normen voor een toekomstbestendige leefomgeving.

De ambitie van de gemeente Alphen aan den Rijn is om de groene kwaliteit van de (openbare) ruimte te verbeteren. In de omgevingsvisie en het bestuurlijk uitvoeringsprogramma 2022–2026 wordt op diverse manieren ingezet op vergroening van de fysieke leefomgeving. Om richting te geven aan deze ambitie is voor de huidige collegeperiode een herziening van het groenbeleid aangekondigd. Sinds de gemeentelijke fusie in 2014 is er geen richtinggevend plan gemaakt voor de groene leefomgeving.

Met de Agenda Groene Leefomgeving 2025–2030 stelt het gemeentebestuur doelen en een actieagenda vast voor de groene leefomgeving in de komende vijf jaar. Met de uitvoering van de groene actieagenda worden de inspanningen beschreven om te komen tot een leefomgeving die met het groen bijdraagt aan gezondheid, klimaatadaptatie, natuur en biodiversiteit, circulaire economie, toegankelijkheid, aantrekkelijkheid en betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij een duurzame buitenruimte.

Kader

- Omgevingsvisie Alphen aan den Rijn 'Groene gemeente met lef' (2022);
- Coalitieakkoord 2022–2026 "Zichtbaar en dichtbij. Samen bouwen aan een duurzame en vitale gemeente";
- Uitvoeringsprogramma 2022–2026;
- Duurzaamheidsprogramma 2021–2030;
- Programma Buitengewoon Waardevol Buitengebied (2023);
- Beleidsnotitie Bomen 2017–2027;
- Beleidsnotitie Beschermwaardige bomen 2019–2029;
- Intensiveringsvisie (2022);
- Het Gezond en Actief Leven Akkoord 2023–2026; - Gemeentelijk Watertaken Programma (2024); - Programmavisie Gezond Stadshart (2024).

Argumenten

Opstellen van een richtinggevende en samenhangende beleidsaanpak

De Omgevingsvisie Alphen aan den Rijn 'Groene gemeente met lef!' uit 2022 beschrijft hoe Alphen duurzamer, groener en gezonder wordt. De ontwikkelrichtingen uit de omgevingsvisie zijn vertaald in vijf speerpunten voor het versterken van de groene leefomgeving:

- 1) Beschermen en uitbreiding van ons groene kapitaal
- 2) Creëren van een gezonde en aantrekkelijke omgeving
- 3) Versterken van natuurwaarden en biodiversiteit
- 4) Ontwikkelen van een klimaatbestendige groene leefomgeving
- 5) Vergroten van groen bewustzijn door effectieve communicatie en participatie.

Met groen bijdragen aan maatschappelijke doelen

We beschermen het bestaande groen en stellen doelen voor het verder vergroenen van de publieke en private leefomgeving. Met de Agenda Groene Leefomgeving leggen we de verbinding tussen het (gemeentelijke en private) groen en de duurzaamheidsdoelstellingen voor de fysieke buitenruimte. Dit maakt de noodzaak duidelijker om in projecten, gebiedsontwikkeling en participatie met inwoners en ondernemers voldoende in te zetten op beschermen en versterken van groen, natuur en biodiversiteit.

Uitvoeringsagenda die aansluit op de doelstellingen

Met de groene uitvoerings- en ontwikkelagenda wordt vastgelegd welke acties en inspanningen in de komende jaren worden uitgevoerd om de doelstellingen te behalen voor de groene leefomgeving. Aan de hand hiervan en de bijbehorende planning kan aan de gemeenteraad worden verantwoord welke resultaten worden behaald.

Gefaseerde aanpak waarin we onderweg kunnen bijsturen

De beleidsaanpak voor de groene leefomgeving wordt gefaseerd vormgegeven. Er is een grote samenhang met andere gemeentelijke programma's en beleidsaanpakken, waaronder die voor het buitengebied, gemeentelijke watertaken, klimaatadaptatie, energietransitie en gezondheid. In de komende jaren wordt hieraan in samenhang verdere invulling gegeven. Bovendien sluiten we daarbij aan op de landelijke ontwikkeling van kennis en wetgeving. Met de Agenda Groene Leefomgeving wordt stapsgewijs invulling gegeven aan normen voor groen en ecologie in projecten en gebiedsontwikkeling. Zo kan gaandeweg – en waar nodig – worden bijgestuurd.

Kader voor participatie met inwoners en belangenorganisaties

De ontwikkeling van de groene leefomgeving doen we in samenwerking en door participatie met inwoners en ondernemers, in de bebouwde omgeving en in het buitengebied. Met participatie vergroten we de maatschappelijke betrokkenheid bij de leefomgeving en stimuleren we particulieren om hun terreinen ook te vergroenen.

Risico's

- De aanpak blijft de komende jaren in ontwikkeling en op termijn zijn mogelijk nieuwe investeringen nodig om de doelen te bereiken.

- De gemeente is niet de enige partij die werkt aan vergroening. Er wordt ingezet op bijdragen van inwoners, ondernemers en andere lokale private partijen. De bereikte resultaten hangen deels af van deze bijdragen.
- In de komende jaren wordt ingezet op verdere kennisontwikkeling van onder andere klimaatverandering, ecologie en gezondheid. Nieuwe inzichten en nieuwe nationale of Europese eisen en wetten kunnen tot gevolg hebben dat een nog intensievere of snellere aanpak in de groene leefomgeving nodig is dan momenteel voorzien. Er moet dan worden bijgestuurd.

Duurzaamheid

De Agenda Groene Leefomgeving 2025–2030 biedt doelstellingen en een uitvoeringsagenda voor het verduurzamen en vergroenen van de publieke en private leefomgeving. Het groen draagt bij aan klimaatbestendigheid, gezondheid, versterking van ecologie en biodiversiteit, circulaire economie en bewustwording en kennis over de natuur.

Participatie

Er is bij de totstandkoming van de Agenda Groene Leefomgeving op meerdere momenten afgestemd met lokale groene belangenorganisaties. In het uitvoeringstraject worden deze belangengroepen actief betrokken in een klankbordgroep:

- Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie afdeling Alphen aan den Rijn (IVN)
- Stichting Landschapsfonds Alphen aan den Rijn
- Bomenpanel Alphen aan den Rijn
- Stichting Een Groen Hart

De aanpak voor stimuleren van private vergroening is vooral gericht op participatie. Dit doen we door actieve communicatie en educatie over groen, duurzaamheid, natuur en milieu.

Proces

De Agenda Groene Leefomgeving 2025–2030 is tot stand gekomen met diverse betrokkenen binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. In oktober 2023 is er een brede bijeenkomst geweest in de raadszaal met interne en externe betrokkenen. De input uit de bijeenkomst is betrokken bij de opstelling van het plan. Aanvullend daarop is tussentijds op meerdere momenten gesproken met lokale groene belangenorganisaties. Na vaststelling van de Agenda Groene Leefomgeving wordt gestart met de groene uitvoerings- en ontwikkelagenda. Zie ook Realisatie, Communicatie en Evaluatie.

Financiële consequenties

Agenda Groene Leefomgeving is budgetneutraal

Er worden op dit moment geen aanvullende middelen beschikbaar gesteld. De Agenda Groene Leefomgeving is daardoor budgetneutraal. Bij het in de toekomst vaststellen van nieuwe beleidsdoelen voor groen kan de keuze worden gemaakt om extra middelen beschikbaar te stellen. Deze worden dan voorgelegd aan de raad.

Optimaal benutten beschikbare budgetten voor groen en duurzaamheid

Er is in de huidige begroting al geld beschikbaar gesteld voor groen en duurzaamheid. Deze budgetten zijn verbonden aan het groenbeheer, onderhoudsprojecten (reconstructies) en programma-aanpakken zoals het programma duurzaamheid en buitengewoon waardevol buitengebied. We zetten in op het optimaal besteden van deze middelen voor de doelen en actielijnen voor de groene leefomgeving.

Realisatie

Voor de realisatie van de groene speerpunten wordt de actieagenda gevolgd, met de 19 actielijnen. Sommige van de actielijnen zijn al gestart.

De uitvoering, begeleiding en monitoring van de actielijnen gebeurt vanuit een ambtelijke werkgroep. Daarnaast is er een Klankbordgroep Groene Leefomgeving met daarin lokale belangengroepen die ook bij de totstandkoming betrokken zijn geweest. Deze groep wordt twee keer per jaar (en vaker als dat nodig is) uitgenodigd om de voortgang van de acties te bespreken en daar input voor te leveren.

De gebruikte groennormen dienen vertaald te worden in indicatoren voor beheer en bestuur. De indicatoren samen worden gebundeld in een 'dashboard' voor de groene leefomgeving. Daaruit blijkt in welke mate onze groene leefomgeving voldoet aan de groene normen. Verantwoording aan het bestuur wordt afgelegd via jaarlijkse voortgangsrapportages die worden gedeeld met de raad. De indicatoren vormen ook een uitgangspunt voor de omgevingswaarden in het omgevingsplan dat in de komende jaren wordt opgesteld.

Communicatie

Naast buurtparticipatie zetten we in op gerichte communicatie met de omgeving. Zo weten de inwoners wat ze wel en niet kunnen verwachten van de activiteiten van gemeente met betrekking tot de groene leefomgeving. We sluiten hierbij ook aan op de publiekscampagne over duurzaamheid.

Evaluatie

Voorstel is om in de eerste helft van 2028 een tussentijdse beleidsevaluatie uit te voeren van de Agenda Groene Leefomgeving en deze te delen met de raad.

Bijlage(n):

- Agenda Groene Leefomgeving 2025-2030

Burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,

de secretaris,

de burgemeester,

Besluit

Gemeenteraad

Jaargang : 2025

Zaaknummer : 3533721

Datum : 18 februari 2025

Onderwerp : Agenda Groene Leefomgeving 2025–2030

De raad van Alphen aan den Rijn,
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 12 november 2024,

besluit:

1. De Agenda Groene Leefomgeving 2025–2030 vast te stellen.
2. Per direct te starten met de uitvoerings- en ontwikkelagenda voor de groene leefomgeving.
3. In 2028 een tussentijdse beleidsevaluatie uit te voeren.

Gewaarmerkte bijlage(n):

- Agenda Groene Leefomgeving 2025–2030

Vastgesteld in de openbare vergadering van 17 april 2025.

De raad van Alphen aan den Rijn,

de voorzitter,

de griffier,